פאה פרק ב' משנה ז'

א] קצרוה גוים לסטים הרוח וכו' פטור מן הפאה, הטעם כ' בר"ש בשם התו"כ ז"ל ובקצרכם פרט לשקצרוה לסטים קרסמוה נמלים שברתה הרוח או בהמה וכו' עי"ש.

ב] בפשוטו עיקר הדין דבעי' קצירת בעלים, וכ"ת אטו אם בעה"ב שולח שליח שיקצור עבורו אטו פטור מפאה משום שאין כאן קצירת בעלים י"ל שמהני מדין שליחות ושלוחו של אדם כמותו [ואולי גם אם קצר מעצמו לצורך ישראל מהני מדין זכיה ומהני כשליחות ויל"ע בדין זכיה בשליחות מעשה ואכ"מ], אמנם מה שתמוה מד' הירושלמי שהוא בר"ש שאם קצרה גוי לצורך ישראל חייב והרי גוי לאו בר שליחות ומדוע חייב, ומצינו בזה ב' מהלכים יסודיים: א. במחנ"א שלוחין סי' יא' כ' שאירי בגוי שהוא פועל וחי' המחנ"א שאף שאין שליחות לגוי אבל אם הוא פועל הוי כידו דיד פועל כיד בעה"ב [וביאר ד' הראב"ד שהובא בכס"מ פ"א מתרומות הי"א וכ' נ"מ גם למעקה עי"ש] והסכים עמו במנח"ח מצוה רטז'. ב. אבל הנתיבות סי' קפח' סוף סק"א כ' שא"צ לדין שליחות, וכ"מ ברמב"ם בפיה"מ כאן ז"ל קצרוהו גוים אם קצרוהו לעצמם או להזיק אבל אם שכרם או שקצרוה לבעליה חייב בפאה וכ"ה ברעק"א בשם הפר"ח, וצ"ע הא אין שליחות לגוי.

ולכאו' מבואר בשיטתם שאין דין קצירת בעלים רק כל שנעשה לצרכו חשוב קצירת בעלים [עי' בשערי אמונה שכ"כ וכ' שאטו מי שקצר במכונה שהוא כוח שני לא יתחייב בפאה], ומה שקצרה הרוח קרסמוה נמלים לא מהני אף שנעשה זה לצרכו ועמד בזה המנח"ח שם וי"ל שכדי שיחשב כקצירת בעלים בעי' שיעשה באופן חיובי לצרכו עוי"ל ששם הוי חיסרון אחר שאין ע"ז שם קצירה עי' לשון הר"ש בתו"כ פ' קדושים ועדיין צ"ע.

ג] צ"ע מדוע הוזכר במשנה קצרוה גוים קצרוה לסטים מה החילוק בין קצרה גוי או ישראל הא ממנ"פ אם קצרה לצורך הישראל בשניהם חייב כמבואר בירושלמי הנ"ל, ואם לצורך ישראל גוי קצר גוי חייב ואיזה פטור מיוחד יש בגוי, לד' המחנ"א הנ"ל ניחא דנ"מ באופן שעשה לצורך בעלים ואינו פועל שלו שבגוי פטור ובישראל חייב אבל לד' הרמב"ם ודעימיה לעיל ק', עי' שערי אמונה שעמד בזה וכ' שצ"ל שלא זו אף זו, עוד י"ל דבגוי פטור גם כשהוי בעלים עי' תו"כ הנ"ל שיש דרשא מיוחדת לגוי שקצר ונ"מ אם נתגייר [אך לא משמע כן שזה הפי' כאן במשנה וצ"ע וע"כ כשערי אמונה הנ"ל].

ד] עוד בהנ"ל: עי' פר"ח הל' תרומות ומשנ"ר שכ' שמה שמבואר בירושלמי הנ"ל שאם קצרו עכו"ם לצורך הישראל חייב בפאה הוא רק דרבנן אבל מדאורי' פטור דאין שליחות לעכו"ם [ומה שמדרבנן חייב בפר"ח כ' כי יש שליחות לעכו"ם לחומרא מדרבנן ובמשנה ראשונה כ' משום בעלי כיסין עי' מנחות סז.], עוד רצינו לחדש תי' חדש על כל ק' האחרונים הנ"ל [מדוע חייב בפאה הא אין שליחות לעכו"ם די"ל שהינו שליחות חלות אבל שליחות מעשה אין כאן עי' תוס' שבועות ג. ומה שהק' רעק"א ומה שתי' הנתיבות סי' קפח' סק"א וע"ע שיעורי ר' שמואל ב"מ ח. י: ואכמ"ל].

ה] בדין קצרוה לסטים כ' הירושלמי הובא בר"ש ז"ל מתני' [שקצרוה לסטים פטור] בקצרוה לאבדה אבל קצרוה שלא לאבדה חייבת, אמר רבי הושעיא ברבי ואפילו תימא בשקצרוה שלא לאבדה פטורה מאחר שהפאה ניתנת במחובר לקרקע וקרקע אינה נגזלת ע"כ, וצ"ב ועי' נו"כ שפי' שאם קצרה שלא ע"מ לאבדה רק ע"ד לגזלה חייבת דכיון שגזלה הוי הוא כבעלים ונתקיים קצירת בעלים [ומה שלאבדה פטור י"ל או דקצירה לאיבוד לא חשוב קצירה או משום שגזלה ע"מ לאבד לא חשוב גזלן], ור"ה דחה דקרקע אינה נגזלת ולא חשוב בעלים, וד' הירושלמי תמוהים דגם אם קרקע נגזלת אבל לא קנאה להיותו שלו ורק נתחייב באונסין ומ"ט יחשבה קצירת בעלים עי' אמרי בינה תרומות סי' יח' שעמד בזה וצ"ע.

ו] קצר חציה וקצרו לסטים חציה פטורה שחובת הפאה בקמה, נתחדש שאף שבעה"ב כבר נתחייב בפאה [שהרי התחיל לקצור] מ"מ פטור כי חובת פאה ליתן בקמה הינו במחובר וכאן הכל נקצר [וחלוק ביסודו הפטור מכאן מברישא ברישא לא חל חובת פאה כאן חובת פאה רק שאין אפשרותלקיים חיובו כי חובתו בקמה וביארנו נ"מ לגבי י' זהובים].

הק' הר"ש הא יכול לקיים חיובו בבתלוש כדקי"ל לא הפריש מן הקמה יפריש מן העומרים, תי' הר"ש שחיוב זה רק היכא שכילה הוא ועבר על ל אתכלה אבל כאן לא כילה הוא [יסוד הדברים משמע גם בתמורה שזה בנוי על אעל"מ וגם למ"ד שילפי' מקרא דתעזוב יתירא אבל ה"מ היכא שעבר על לא תכלה]. [יש דברים מאוד מחודשים בספר הזכרון של הגר"י אברמסקי מד' הגרא"ז והדברים תמוהים עד למאוד]

ז] לכאו' מה שצריך לטעמא שכן חובת הפאה בקמה זהו רק בסיפא שהתחיל לקצור אבל ברישא דקצרו ליסטים הכל א"צ לטעם זה, וצ"ע ד' הרמב"ם ב ד' שכ' טעם זה על קצרו לסטים כולה